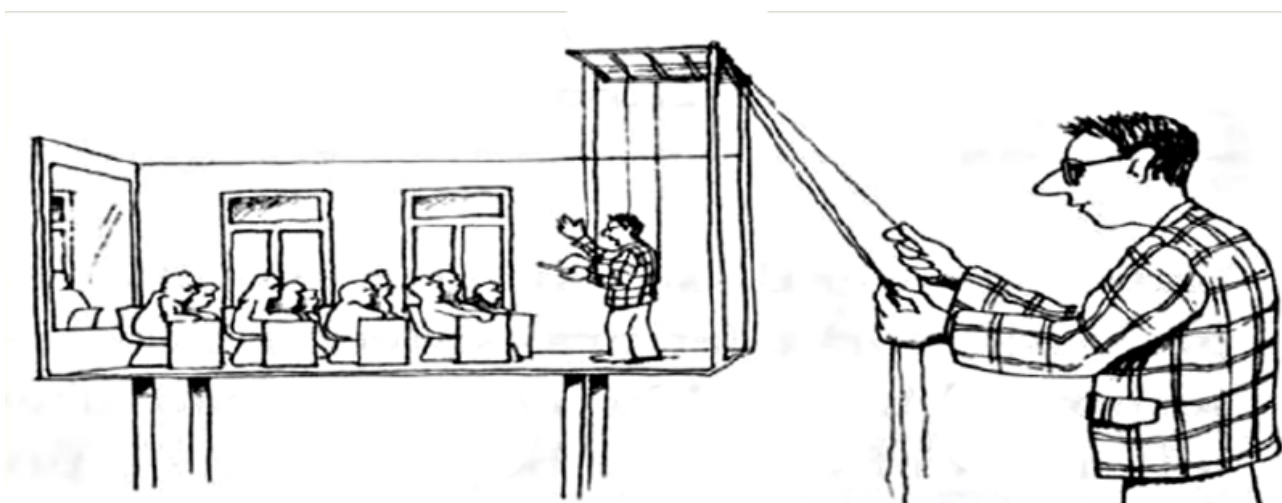

Klasseledelse og relationskompetence

[Lær at se på egen praksis]

Indholdsfortegnelse

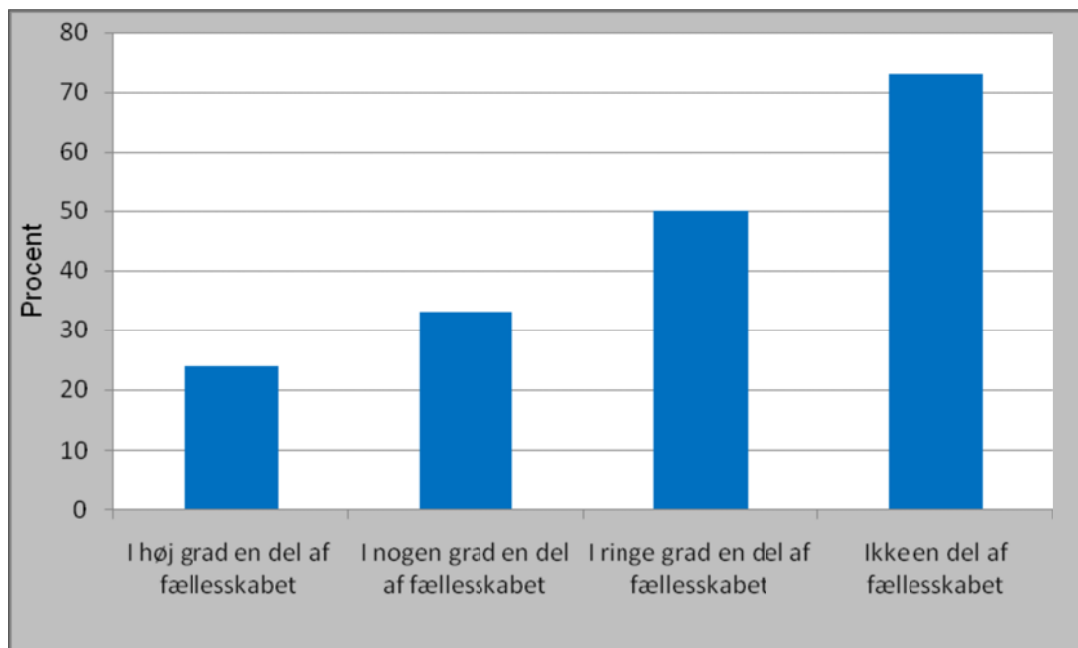
Indledning	2
Frafaldsårsager	3
Hvad er klasseledelse? Et entydigt begreb?	4
God klasseledelse	4
Lederskabets opgaver	5
Rummet.....	6
God kontakt.....	7
Kontrakt - forventningsafstemning	7
Sproget	7
Kontrol og feedback	8
Dogmeregler om feedback.....	8
Et klassisk didaktisk dilemma	9
Almene didaktiske grundkategorier	9
Sekvenser og overgange.....	10
Simultankapacitet	10
Bevægelse det indre metaperspektiv.....	10
Struktur og spejling det ydre metaperspektiv.....	11
Afslutning (lukning)	11
Der er grænser	12

Indledning

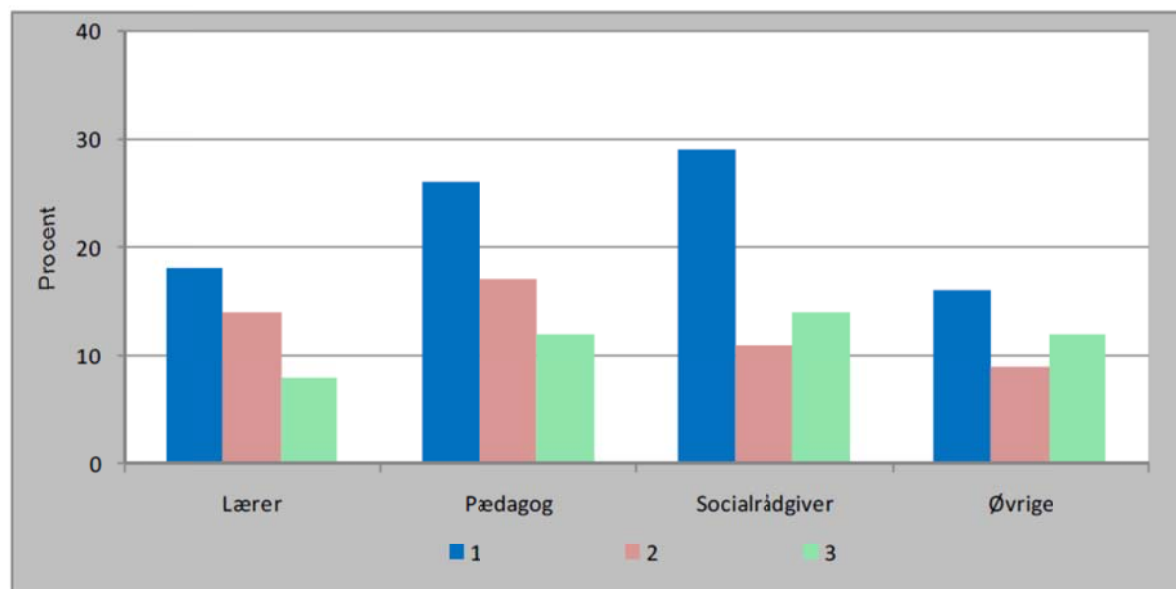
I de kommende år vil klasserumsledelse og relationskompetence være et fokusområde for RTS. Såvel nyansatte som etablerede lærere skal deltage i udviklingsaktiviteter, hvor der vil være fokus på disse to begreber. Som det kan ses af de følgende statistikker, er der god grund til netop at kaste sig over dette område.

Frafaldsårsager

- Andel studerende, som overvejer at afbryde fordelt på i hvor høj grad de er en del af fællesskabet

- Andel studerende, der har angivet manglende tilbagemelding som værende af stor eller særdeles stor betydning for deres overvejelser om afbrud af deres studie, fordelt på fokusuddannelserne (tre af dem)

- 1: Du fik ikke nok personlig tilbagemelding fra dine undervisere på uddannelsesstedet
2: Du fik ikke nok personlig tilbagemelding fra dine praktikvejledere på praktikstedet
3: Du fik ikke nok personlig tilbagemelding fra dine studiekammerater

Hvad er klasseledelse? Et entydigt begreb?

”Klasseledelse er lærerens evne til at skabe et positivt klima i klassen, etablere arbejdsro og motivere til arbejdsindsats. Klasseledelsen må udføres af den lærer, der til enhver tid er tilstede i klassen, hvad enten det foregår i eller uden for klasseværelset. Ledelse foregår altid i et samarbejde med eleverne, og derfor er relationen til eleverne også vigtig for lærerens mulighed for at udøve ledelse.”
(Thomas Nordahl, 2004)

”Klasseledelse... handler om vægtning af lærernes regelstyrings- og relationskompetence.” (Jesper Juul, 2009)

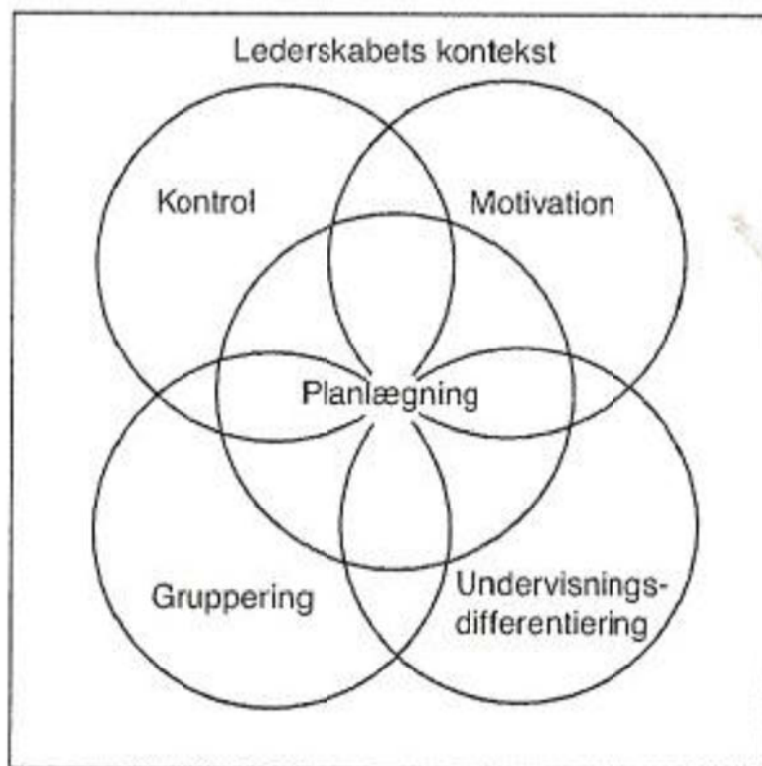
”Læreren leder virksomheden i skolen og klasseværelset. ... lærerens opgave er at lede læringen.” (Christer Stensmo, 2009)

God klasseledelse

- Giver processen retning i forhold til det fælles mål
- Sikrer at processen (metoderne) egner sig til målet.
- Sørger for at undervisningen foregår på hovedsporet.
- Sørger for respekt blandt deltagerne
- Sørger for energierne er fokuserede.
- Forebygger konflikter ved at afklare mål, processer, samværsregler.

Lederskabets opgaver

...som påvirker elevernes gode arbejdsvaner og rutiner.

Rummet

Ved "bag" til stol undervisning "Auditorium":

- Er borde og stole opstillet egnet til formålet? Er AV midler klar.
- Signalerer rummet seriøs undervisning?
- Hvor er centrum? Hvem er der?

På værkstedet "Laboratorium"

- Starter dagen på værkstedet?
- Hvor giver du instruktion?
- Hvor og hvornår hører de mest efter?
- Hvor er du, når de arbejder selvstændigt.

God kontakt

Gensidig relation, hvor alle tuner sig ind på hinanden og hinandens perspektiver, følelser af samklang og samhørighed.

- Markér at du har ordet, eller om der er åbent for deltagelse. Gør det forlods, så eleverne ved at de kan bidrage, og hvor de kan bidrage.
- Sig hvad du gør, gør hvad du siger.
- Nærvær er formidling af bevidsthed om forskellige aktiviteter
- Anerkendelse (imødekommenhed)

Kontrakt - forventningsafstemning

Lav en mental kontrakt ved hver undervisningsgangs begyndelse.

- Hvorfor er vi her?
- Hvorfor er du her?
- Hvad skal vi nå i dette forløb/ i dag?
- Øvelser, fx tjek ind
- Dagens program, tidsstyring med klokkeslæt. Skriv dagens program op på tavle, arbejdseddell eller lignende.
- Trinmodel: Det personlige, det relationelle, det produktivt udførende sagsorienterede.

Sproget

Verbale sprog

- Afpasset til elevernes alder og forudsætninger. Støttende og udfordrende. De er under mental ombygning. Ny læring kan være truende for selvopfattelsen.

Subverbale sprog

- De selviscenesættelser, man selv forbinder med godt lederskab. Gestik og mimik
- Hvor står du i rummet, hvordan viser du, at du er leder?

Kontrol og feedback

Kontrol:

Samstemme mål, forventninger, planer med elevers adfærd

Feedback:

Kommunikation til eleven om, hvad eleven kan, og hvad eleven skal gøre for at nå det næste mål

Dogmeregler om feedback

1. Planlæg for læring ikke for aktivitet
2. Brug tydelige mål
3. Brug kriterier der viser vej
4. Stil spørgsmål, der fremmer refleksion
5. Giv konstruktive tilbagemeldinger
6. Giv eleverne ejerskab over egen læring (selvvurdering)
7. Aktiver eleverne som læringsressource for hinanden
8. Find tegn på læring ved hjælp af flere vurderingskriterier
9. Brug tegn til at tilpasse undervisningen undervejs.

Et klassisk didaktisk dilemma

	Fordele	Ulemper
Lærercentreret undervisning. "Tavleundervisning". Læreren har overblikket og spørger eleverne efter tur	styring og (oftest) ro	Manglende elevinddragelse/elevaktivitet
Elevcentreret undervisning gennem gruppearbejde	flere elever aktive	Manglende styring og overblik en del elever er fortsat uden læringsaktivitet
Løsning: Struktureret gruppearbejde	fordrer såvel samarbejde og bearbejdning af sagsforholdet	

Almene didaktiske grundkategorier

- Mål: hvad skal eleverne lære
- Indhold/stof/sag/materiale, hvad skal eleverne læse/forstå/fortolke/bearbejde
- Metode, hvad skal eleverne gøre med indhold/stof/sag/materiale for at målet kan nås.

Sekvenser og overgange

- Undervisningen er delt op i sekvenser, adskilt af fysiske eller psykiske overgange.
- Uro optræder hyppigst ved overgange.
- Planlæg dine overgange: Annoncere, lukke og åbne. Støt med fysiske skift af dig selv og

Simultankapacitet

Simultankapacitet til at håndtere forskellige samtidige arbejdsopgaver, dvs. være opmærksom på flere ting der foregår samtidig og håndtere dem så de ikke forstyrrer hinanden.

Bevægelse det indre metaperspektiv

- Mentalt at læreren i sit indre holder to hovedspor. Basis, hvor der handles (handletvang) og metaniveau, hvor processen analyseres løbende.
- Er undervisningen på hovedsporet?
- Er der attraktive sidespor, der skal forfølges positivt?
- Er stemningen positiv, er der uenigheder der er produktive, eller skal de parkeres?
- Skal kontrakten genforhandles?
- Skal dagens program ændres?
- To dimensioner: den sagsorienterede og den relationelle.

Struktur og spejling det ydre metaperspektiv

- Lave timeout, hvor du sammen med eleverne taler om processen.
- Hvor er vi, hvad er der interesse for, hvor skal vi hen, hvad kan vi nå? (sagsfokuseret)
- Hvilken stemning er der i lokalet, hvad har du iagttaget, er der konflikt eller god fremdrift? (relationsorienteret)

Afslutning (lukning)

Hvad tjekker du ud med i dag?

- Øvelse
- Evaluering
- Domæner:
  - Det individuelle (personlige)
  - De mange perspektiver (refleksioner)
  - Handlinger (hvad skal der videre ske)
- Tak for i dag, vi slutter her

Der er grænser

Så er det næppe fordi læreren er gammeldags at det forekommer umuligt at inkludere en elev, der:

- Har kraftigt svingende selvværdsfølelse
- Er konstant opmærksomhedssøgende
- Har udtalt svært ved at sætte sig i en andens sted, og/eller vedvarende generer disse
- Har tendens til at isolere sig
- Er udtalt koncentrationsbesværet
- Har lav frustrationstærskel
- Vedvarende obstruerer undervisningen og kommer i konflikt med andre elever; eller
- I ekstrem grad svinger imellem at idealisere og devaluere sine omgivelser.

Kilde: Jan Tønnesvang